

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Posílení účinnosti energetické politiky Evropské unie ve prospěch malých a středních podniků a zejména mikropodniků (stanovisko z vlastní iniciativy)

(2011/C 44/19)

Zpravodaj: **pan DAVOUST**

Dne 16. července 2009 se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s čl. 29 odst. 2 Jednacího řádu, rozhodl vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy k tématu

Posílení účinnosti energetické politiky Evropské unie ve prospěch malých a středních podniků a zejména mikropodniků.

Specializovaná sekce Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 1. června 2010.

Na 464. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 14. a 15. července 2010 (jednání dne 14. července), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 157 hlasy pro a 5 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 na úrovni Evropské unie:

- uplatnit přístup „Think small first“ („mysli nejdřív v malém“) pro energetickou politiku, který by zaručil účast organizací malých podniků a mikropodniků v legislativním procesu a analýzy dopadu zahrnující i ty nejmenší podniky upřednostněním odvětvového přístupu;
- zřídit spolu s organizacemi malých a středních podniků orgán pro stálý dialog zaměřený na dopad energetické politiky EU na podniky, zvláště na ty nejmenší;
- stanovit v souladu s příslušnými organizacemi podniků opatření, která musí být zohledněna v evropských programech, aby těmto podnikům bylo umožněno co nejlépe se přizpůsobit pokynům EU;
- analyzovat dopad programů zaměřených na ekologickou účinnost na různé kategorie malých a středních podniků a zveřejnit příručku osvědčených postupů;
- zjednodušit způsoby přístupu a využívání stávajících programů EU pro malé a střední podniky v oblasti energetické účinnosti;
- přijmout podpůrný plán pro ekologicko-energetické inovace a vytvořit finanční nástroj na podporu inovací uzpůsobený potřebám malých podniků a mikropodniků;
- vytvořit rámec pro posílení účasti a činnosti poskytovatelů energetických služeb na vnitrostátní úrovni ve prospěch malých podniků;

— zjednodušit přístup malých podniků ke strukturálním fondům, zejména prostřednictvím jejich organizací;

— vytvořit rámec podporující šíření malých produkčních jednotek v členských státech.

1.2 na úrovni členských států:

- vytvořit národní orgán pro dialog s organizacemi malých a středních podniků;
- rozvíjet programy odborné přípravy a informování prostřednictvím kampaní v jednotlivých odvětvích a jednotných kontaktních míst, které se prioritně nacházejí ve zprostředkovatelských organizacích příslušných podniků;
- napomoci financování investic, snížit náklady na pojištění a zřídit daňové pobídky;
- vytvořit finanční spolupráci mezi EU, členskými státy a organizacemi podniků podporující zavádění různých forem pomoci malým podnikům;
- zřídit ve zprostředkovatelských organizacích funkce poradců pro životní prostředí a energetiku a nezávislé služby pro posouzení stavu poradenství v oblasti energetiky.

1.3 na úrovni regionů:

- zařadit asistenci, poradenství v oblasti energetiky a odbornou přípravu, podporu inovacím a financování investic mezi priority regionálních programů;
- podporovat malé produkční jednotky prostřednictvím strukturálních fondů.

2. Úvod

2.1 Kontext stanoviska

2.1.1 Evropská unie zavedla politiku posílení energetické účinnosti, která je zároveň součástí strategie Evropa 2020. Největší dopad na malé a střední podniky představuje rozsáhlá změna jejich přístupu k energii a její racionální využívání v podnicích. Činnost EU týkající se energetické účinnosti se doposud specificky nezabývala situací malých podniků a mikropodniků a její dopad na tyto podniky není znám.

2.1.2 V této souvislosti je třeba připomenout, že ve stanovisku z 1. října 2009 „Podpora politik a programů v oblasti energetické účinnosti u konečných uživatelů“⁽¹⁾ EHSV doporučil zvýšit úsilí zaměřené na systematické zapojování konečných uživatelů, zejména malých podniků, a konkrétně doporučil: 1) posílit odvětvový aspekt politik EU; 2) zjednodušit evropské programy související s energetikou; 3) analyzovat dopad politik energetické účinnosti na konečné uživatele, zejména malé a střední podniky, a měřit jejich výsledky; 4) vytvořit na evropské úrovni skupinu expertů a síť nezávislých institucí, které by podporovaly energetickou účinnost a zaměřovaly by se na konečné uživatele, zejména malé a střední podniky a řemeslné podniky.

2.2 Předmět stanoviska

2.2.1 EHSV je toho názoru, že je zásadní pojednat o tomto tématu v souladu s přístupem „Small Business Act“ a se zásadou „Think small first“, které jsou základem pro úvahy a pro přípravu politik a programů EU. Stanovisko se soustředí na dopady energetické politiky EU na malé podniky a mikropodniky, které představují 92 % podniků EU⁽²⁾.

2.3 Rámec a vymezení stanoviska

2.3.1 Cílem stanoviska EHSV je poskytnout základní prvky umožňující povzbudit evropské orgány k tomu, aby zohlednily malé a střední podniky, a to zvláště malé podniky a mikropodniky, v budoucích politikách EU. Nebude se zabývat otázkou „zekologičtění“ pracovních míst, ale zohledňuje doprovodná opatření pro zaměstnance v kontextu pro přizpůsobení podniků prioritám energetické politiky.

3. Obecné připomínky

3.1 Obecný dopad energetické politiky na malé podniky

EHSV zdůrazňuje, že cíle energetické politiky EU mohou poskytnout velké příležitosti pro rozvoj určitých druhů malých a středních podniků a tedy vytváření nových pracovních míst.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 318, 23.12.2009, s. 39.

⁽²⁾ V roce 2007 bylo z více než 20,104 milionů podniků v EU o 27 členských státech 18,16 milionů mikropodniků (méně než 10 zaměstnanců), 1,49 milionů malých podniků (10 až 25 zaměstnanců), 303 400 středních podniků (26 až 250 zaměstnanců), 159 000 velkých podniků s více než 250 zaměstnanci. Mikropodniky představují 30 % všech pracovních míst, 21 % představují malé podniky, 17 % střední podniky a 33 % velké podniky. Zdroj: EIM Business @ Policy Research, EUROSTAT.

V této souvislosti jsou z hlediska energetické politiky pro malé podniky a mikropodniky typické čtyři situace:

3.1.1 **Uživatelé energie:** většina malých podniků a mikropodniků se střetává se čtyřmi problémy: 1) tyto podniky dosud neznají výhody racionálnějšího využívání energie; 2) nedoceňují dopad úsporných energetických opatření na svou činnost a na pracovní sílu; 3) nevědí, pro kterou volbu se rozhodnout ani s kým ji uskutečnit; 4) nemají dostatečné finanční zdroje pro investice do ekologické energie, které mají navíc příliš dlouhou návratnost.

3.1.1.1 Tento nedostatek informací je především dán tím, že vzhledem k jejich malé velikosti nemají tyto podniky vlastní zaměstnance specializované na energetické a environmentální otázky.

3.1.1.2 Problém návratnosti investic: investice určené na snížení spotřeby energie mohou dosahovat velice vysokých částek nebo může být míra návratnosti z krátkodobého hlediska velmi nízká. Ve většině případů náklady nebudou moci být přesunuty na výrobní činnosti či poskytování služeb a uskutečněné úspory energie budou moci kompenzovat investice až ve velice dlouhém časovém horizontu.

Tato návratnost investic často přesahuje období 5 let, což je pro malé podniky brzdou.

3.1.2 **Podniky zavádějící** výrobky a systémy nebo podniky zajišťující údržbu, jejichž cílem je zlepšit využívání energie, mají význam pro šíření ekologicko-energetických postupů mezi spotřebiteli. Vztahuje se to zejména na následující:

3.1.2.1 **Stavební činnosti**, se zaváděním systémů ekologické výstavby a využívání ekologicko-energetických výrobků nebo instalací systémů obnovitelné energie: malé podniky instalující inovační výrobky informují o neochotě pojišťoven poskytovat nezbytné záruky, jako jsou desetileté záruky, a to pod záminkou, že dlouhodobá stabilita a účinnost výrobku není prokázána. Tato neochota brzdí zavádění ekologických technologií mezi spotřebiteli.

EHSV navrhuje: 1) rozvíjet programy odborné přípravy pro profesionály z oblasti stavebnictví zaměřené na nové metody ekologické výstavby, ekologické materiály a nové přístupy k hodnocení energetické náročnosti budov; 2) snížit náklady na pojištění prostřednictvím zavedení finančního či jiného nástroje na úrovni EU umožňujícího snížit náklady na riziko, jež pojišťovny nesou.

3.1.2.2 *Instalační a údržbářské služby pro zařízení na snížení spotřeby energie u soukromých osob a podniků*

Malé a střední podniky v tomto odvětví čelí přímé konkurenci velkovýrobci energie, kteří působí na celé vnitrostátní úrovni prostřednictvím struktur, které přímo vytvořili a kontrolují je. Tyto struktury závisejí na velkých koncernech, které je kontrolují, a proto mají spíše zájem o tradiční prodej energie než o zlepšení energetické účinnosti svých zákazníků.

EHSV 1) je toho názoru, že evropské a národní orgány musí na tento trh dohlížet, aby zaručily jeho plnou transparentnost a vyhnuly se situacím zneužití dominantního postavení; 2) žádá, aby byly rozvíjeny programy odborné přípravy pro malé a střední podniky za účelem posílení jejich úlohy poradce pro soukromé osoby a podniky.

3.1.3 *Malé podniky koncipující a vyrábějící výrobky určené na úsporu energie* obzvláště inovují v odvětví udržitelných materiálů a vybavení.

3.1.3.1 Ve skutečnosti musí malé inovující podniky čelit řadě obtíží, aby realizovaly svůj výrobek, patentovaly ho (evropský patent?) a uvedly na trh. Často se střetávají s téměř monopolním postavením velkých koncernů nebo velkých průmyslových laboratoří a rovněž se stále složitějšími systémy certifikací, které mohou zabránit inovacím a fakticky zakázat přístup malých podniků na trh inovací.

3.1.3.2 EHSV prosazuje tyto činnosti:

- vytvořit plán EU podle amerického programu SBIRE, jehož účelem je pomoci zprostředkovatelským organizacím malých podniků⁽³⁾ zjišťovat informace o ekologicko-energetických inovacích, podporovat jejich realizaci, certifikaci a patentování a usnadnit jejich uvedení na trh;
- vytvořit pružný a snadno přístupný finanční nástroj na podporu inovací s žádným či minimálním nákladem v oblasti udržitelných materiálů a vybavení;
- vytvořit zjednodušené, neutrální a přístupné technické postupy normalizace a certifikace ekologicko-energetických inovací malých podniků a dbát na to, aby normalizace a certifikace nebyly používány jako překážky pro vstup na trh energetické účinnosti. Tomu by bylo možné se vyhnout prosazením analýzy dopadu pro všechny harmonizované evropské technické normy před jejich definitivním přijetím.

⁽³⁾ Zprostředkovatelskými organizacemi malých podniků jsou v jednotlivých členských státech mimo jiné profesní a řemeslné komory, obchodní komory, odvětvové organizace jednotlivých oborů a sdružení podniků. Jejich reprezentativnost je uznána státními orgány, podporují všechny podniky v oblasti svého působení a společně a kolektivně působí v jejich prospěch.

3.1.4 *Malé podniky vyrábějící energii – případ malých produkčních jednotek*

3.1.4.1 Malé produkční jednotky, tedy výroba energie samotnými podniky, je alternativní metoda, která je podceňovaná alternativou, avšak rozvíjí se v mnoha členských státech. Energetická centrála může čerpat z obnovitelných zdrojů na místní úrovni. Tato metoda, která je zvláště uzpůsobena pro malé podniky, využívá energii racionálnější způsobem a v důsledku 1) snižuje obecné výdaje; 2) zaručuje dodávky energie i v případě přerušení; 3) posiluje objem výroby energie v rámci EU, 4) přispívá k boji proti změně klimatu; 5) podporuje vytváření pracovních míst na místní úrovni.

3.1.4.2 EHSV žádá Komisi, aby vytvořila legislativní a operativní rámec vhodný pro šíření tohoto systému tím, že bude povzbuzovat členské státy k odstranění různých druhů překážek, které brání jeho rozvoji. Komise by měla zvláště 1) analyzovat stávající situaci a šířit osvědčené postupy; 2) zařadit malé produkční jednotky a jejich rozvoj do opatření, která mohou být financována ze strukturálních fondů a z různých fondů na rozvoj venkova.

4. *Konkrétní připomínky*

4.1 *Neexistence stálého orgánu umožňujícího dialog mezi evropskými institucemi a organizacemi zastupujícími různé kategorie malých a středních podniků*

4.1.1 EHSV vítá, že Evropské komise zahájila dialog se zástupci malých a středních podniků. Prozatím však neexistuje strukturovaný strategický postup specificky zaměřený na malé podniky a mikropodniky.⁽⁴⁾ Tento nedostatek má tři negativní důsledky:

- nelze zjistit, zda jsou stávající a budoucí iniciativy uzpůsobeny pro malé podniky;
- jejich provádění není známo a bude to jen stěží možné, pokud se spokojíme se současným globálním politickým přístupem, kterému chybí znalost praktických situací;
- ačkoliv řada členských států zahájila činnosti v souladu s organizacemi podniků, přijatá opatření nejsou známa, což brání tomu, inspirovat se osvědčenými postupy a úspěchy či neúspěchy.

⁽⁴⁾ Evropská rada na zasedání ve dnech 23. a 24. března 2006 požádala o zohlednění různých typů malých a středních podniků a o prioritní zaměření na malé podniky pomocí zásady „think small first“ jakožto vodítka veškerých právních předpisů na unijní či národní úrovni.

4.1.2 EHSV nepopírá užitečnost podnikových panelů, které však v žádném případě nemohou nahradit zkušenost obecných zprostředkovatelských organizací, jako jsou profesní a obchodní komory a odvětvové organizace jednotlivých oborů, které působí mezi podniky a poskytují jim individuální a uzpůsobené poradenství. Komise musí stanovit priority především ve spolupráci s těmito zprostředkovatelskými organizacemi.

4.1.3 Přístup „shora dolů“, který je na úrovni EU příliš globální, povede k neuplatnitelným rozhodnutím. EHSV doporučuje novou kulturu spolupráce s přístupem „zdola nahoru“ v souladu se Small Business Act pro Evropu. Jedním z nejurgentnějších opatření, které je třeba provést, je vytvoření této struktury na úrovni EU a členských států mezi institucemi a organizacemi podniků, zvláště malých podniků a mikropodniků.

4.2 Neexistence informací o dopadech evropských programů na nejmenší podniky

4.2.1 Několik programů EU obecně podporuje energetickou účinnost v malých a středních podnicích. EHSV konstatuje, že dopad těchto programů na malé podniky a mikropodniky není znám a žádná evropská studie neuvádí, do jaké míry jich tyto podniky využily. Tato neznalost je politováníhodná. Na jedné straně nejsou známy osvědčené postupy a není možné vytvořit příručku takových postupů, a na straně druhé tedy nemůže Komise navrhnout programy a činnost uzpůsobené realitě malých podniků.

4.2.2 EHSV žádá Komisi, aby 1) co nejdříve uskutečnila nezávislou analýzu dopadu programů na malé a střední podniky se zvláštním důrazem na malé podniky a mikropodniky a též analýzu zjištěných problémů 2) vypracovala příručku osvědčených postupů.

4.3 Zásadní úloha regionů a územních celků

4.3.1 Boj proti změně klimatu a řízení využívání energie se musí stát jednou z hlavních priorit budoucí politiky územní soudržnosti. Orgány územní správy jsou základem pro územní plány v oblasti klimatu a působí v oblasti podpory inovací, včetně úspor energie, a to prostřednictvím regionálních klastrů, inovačních center a středisek zdrojů, které se zaměřují především na nejmenší podniky.

4.3.2 Správní orgány a místní a regionální orgány však často neznají překážky a potřeby různých kategorií malých a středních podniků.

EHSV vyzývá místní činitele, aby zavedli či posílili předběžné dohody hospodářských a sociálních partnerů daného územního celku týkající se energetické účinnosti a zaměřili priority struk-

turálních fondů na opatření určená na hospodaření s energií, zejména nejmenších podniků. Jednou z priorit EFRR by mělo být informování a odborná příprava malých podnikatelů a jejich zaměstnanců, zavádění či posilování doprovodných a poradenských služeb poskytovaných zprostředkovatelskými a odvětvovými organizacemi podniků, zavádění snadno dostupných zdrojů financování a individuální či kolektivní podpora všech forem inovace.

4.3.3 EHSV však znepokojuje velice nízký dopad strukturálních fondů na malé podniky, který v některých regionech dosahuje stěží 1–2 %, a to zejména z důvodu neodpovídajících administrativních a finančních požadavků. Zdá se, že současná správa strukturálních fondů jim neumožňuje, aby z nich správně čerpaly. EHSV žádá orgány EU a členské státy, aby stanovily nezbytná zjednodušení spolu s organizacemi malých a středních podniků, zvláště malých podniků a mikropodniků.

4.4 Obtížné získávání financování za účelem investic

4.4.1 Většina malých a středních podniků čelí závažným obtížím při financování svých investic do racionálnějšího využívání energie a do ekologicky odpovědné výroby. Banky se v současnosti ne vždy příznivě stavějí k financování takových projektů, a to z důvodu nízké výše částek (20 000 až 25 000 EUR) a nedostatku zaměstnanců specializovaných v posuzování těchto projektů, které jsou považovány za rizikové.

4.4.2 Překážka pro dotace z programů EU: i když se několik programů EU může zaměřovat na malé a střední podniky, ve skutečnosti k nim malé podniky a mikropodniky nemohou mít přímý přístup. Potřebují se zapojit do skupinových akcí strukturovaných zprostředkovatelskými organizacemi. Ale i v tomto případě jsou návrhy příliš často zamítány z důvodu administrativních a finančních požadavků a také proto, že poradenská oddělení Komise často neznají realitu malých podniků a mikropodniků.

4.4.2.1 V této souvislosti EHSV zdůrazňuje, že nezbytné zajištění evropských veřejných zdrojů má negativní dopad na hospodářskou a sociální aktivitu občanů a malých podniků i na úroveň zaměstnanosti v územních celcích. Přeje si, aby v rámci revize finančního nařízení začala Komise o této otázce obecně uvažovat.

4.4.3 EHSV žádá o zjednodušení financování investic a o racionalizaci systémů na všech úrovních pomocí určené investování. Bylo by vhodné zahájit několik iniciativ:

— usnadnit přístup vzájemných bank, blízkých bank a různých finančních institucí k finančním prostředkům EIB a EIF za účelem financování investic do projektů racionalizace energetiky;

- zvýšit systémy bankovních záruk pro malé a střední podniky za účelem podpory těchto investic a zavést systém protirizikových záruk, aby pojišťovny mohly pokrýt investování do ekologické energetiky;
- podporovat využívání mikroúvěru pro nízké investice a odborně vyškolit zaměstnance místních bank v oblasti objektivního posuzování projektů předkládaných malými a středními podniky;
- revidovat finanční nařízení EU za účelem větší pružnosti či přizpůsobení požadavků a znovu zavést prémie za průzkum a proveditelnost;
- posílit uzavírání smluv pro energetickou účinnost prostřednictvím poskytovatelů energetických služeb, zvláště pro mikropodniky.

5. Prosazování politiky zaměřené na asistenci a poradenství

5.1 Informování a odborná příprava

5.1.1 Informování všech podniků musí být jednou z priorit akčního programu EU, avšak toto informování musí být cílené, upravené sektoru dané činnosti a musí využívat všech informačních kanálů, zvláště podnikových organizací. V několika členských státech se již uskutečňují kampaně, které vedou veřejné orgány a zprostředkovatelské a profesní odvětvové organizace. Tento cíl lze dosáhnout prostřednictvím:

- evropské informační kampaně, na níž navážou národní a regionální organizace, a vypracováním příručky osvědčených postupů;
- podpory odvětvových informačních kampaní profesních organizací;

- zřízením či posílením jednotných kontaktních míst pro životní prostředí a energii na územní úrovni co nejbližší podniku;
- podpory nábory poradců (na regionální úrovni) v oblasti životního prostředí a energetiky do zprostředkovatelských územních organizací.

5.1.2 Odborná příprava podnikatelů a „zekologičtění“ pracovních míst jsou jednou z priorit přizpůsobení udržitelnému rozvoji. EHSV žádá, aby specifická část Evropského sociálního fondu byla věnována na odbornou přípravu vedoucích malých podniků a mikropodniků a jejich zaměstnanců v oblasti energetické účinnosti.

5.2 Asistence a poradenství pro podniky

5.2.1 Politiky energetické účinnosti mohou být efektivně uplatněny v malých podnicích a mikropodnicích prostřednictvím individuální asistence. V několika regionech podporují místní a regionální orgány přímo či s podporou strukturálních fondů nezávislé auditní služby a poradenství v oblasti energetiky pro podniky.

Pro EHSV by se priorita v této oblasti týkala zřízení či podpory vytvoření nezávislé služby pro posouzení stavu, poradenství a auditu v oblasti energetiky, zejména ve zprostředkovatelských organizacích podniků a v odvětvových profesních organizacích.

5.3 Vytvoření pobídek formou daňové politiky

5.3.1 Za účelem povzbuzení malých podniků k tomu, aby investovaly do zlepšení energetické účinnosti své činnosti EHSV vyzývá členské státy, aby 1) pobízely ke hmotným investicím a k investicím do poradenství, auditů a odborné přípravy; 2) zpřístupnily i malým podnikům investujícím do úspory energie vnitrostátní nástroje pro finanční pobídky, které jsou již přidělovány soukromým osobám.

V Bruselu dne 14. července 2010.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Mario SEPI